

25. februar 2009

 af Specialkonsulent Erik Børsted
 Direkte tlf.: 33 55 77 15

 Chefanalytiker Frederik I. Pedersen
 Direkte tlf.: 33 55 77 12

Voldsomt beskæftigelsesfald: Krisen kradser i alle brancher

Dagens beskæftigelsestal fra ATP-statistikken for 4. kvartal 2008 viser et kraftigt fald i den private beskæftigelse fra 3. til 4. kvartal 2008 på 15.500 fuldtidspersoner. Det er specielt industrien, der er hårdt ramt, hvor beskæftigelsen er faldet med 9.700 fuldtidspersoner. Nedturen er dog også kommet til servicesektoren, hvor beskæftigelsen er faldet med 5.000 fuldtidspersoner fra 3. til 4. kvartal 2008.

Dagens tal underbygger, at der er tale om en meget kraftig vending på arbejdsmarkedet. Vi forudså i vores prognoseopdatering (februar 2009) et fald i den private beskæftigelse på godt 110.000 hoveder i løbet af 2009 og 2010 – heraf godt 20.000 i bygge- anlæg, knapt 30.000 i industrien og knapt 60.000 i service. Underfinansierede skattelettelser fra 1. januar 2010, som regeringen foreslår, ændrer ikke nævneværdigt på dette billede. AE mener derfor, at der er akut behov for en vækstpakke med fremrykning af offentlige investeringer for at undgå, at krisen udvikler sig til en arbejdsmarkedskrise.

Den foreløbige ATP-statistik viste et kraftigt fald i lønmodtagerbeskæftigelsen på 14.000 fuldtidspersoner fra 3. til 4. kvartal 2008, sæsonkorrigeret. Faldet i den samlede beskæftigelse dækker over et fald på 15.400 fuldtidspersoner i den private beskæftigelse, mens den offentlige beskæftigelse er steget med 1.300 fuldtidspersoner i sidste kvartal. Det viser tabel 1.

Tabel 1. ATP-beskæftigelse, ledighed og arbejdsstyrke

	3. kvartal 2008- 4. kvartal 2008	1.halvår 2008- 2. halvår 2008	2007- 2008	2007- 2008
ATP-beskæftigelse	-14,0	-3,3	16,3	--pct-- 0,7
Heraf privat	-15,4	-11,3	19,9	1,3
Offentlig	1,3	7,9	-3,6	-0,5
Arbejdsløshed	6,2	-2,4	-26,7	-34,3
Arbejdsstyrke ¹⁾	-7,8	-5,6	-10,3	-0,4

1) Baseret på sæsonkorrigerede tal. Udviklingen i arbejdsstyrken er her defineret via udviklingen i den registrerede ledighed og ATP-beskæftigelsen. Som følge af strejken i den offentlige sektor skal man være påpasselig med at tolke arbejdsstyrken.

Kilde: Danmarks Statistik og AERådet.

Man skal altid fortolke den kvartalsvise udvikling i ATP-beskæftigelsen forsigtigt. Betalingsforskydninger, forsinkede indbetalinger, påskens placering mv. kan påvirke den sæsonkorrigerede udvikling¹. Ligeledes kan ændringer i den gennemsnitlige arbejdstid sløre billedet i forhold til den underliggende beskæftigelsesudvikling opgjort i hoveder.

Den foreløbige ATP-opgørelse for 3.kvartal 2008 viste et fald i den private beskæftigelse på ca. 200 fuldtidspersoner i forhold til 2. kvartal. Til sammenligning viste det reviderede Nationalregnskab et fald i den private beskæftigelse på ca. 30.000 personer. Dagens ATP-tal kan derfor undervurdere det faktiske beskæftigelsesfald.

For at modvirke sving i beskæftigelsen, der ikke har nogen økonomisk forklaring, er det bedre at se på den halvårslige eller trendmæssige beskæftigelsesudvikling i ATP-statistikken.

Sammenlignes første halvår 2008 med andet halvår 2008, viser tallene en samlet beskæftigelsestilbagegang for lønmodtagere på godt 3.000 fuldtidspersoner og for den private sektor et fald på godt 11.000 personer. At den samlede beskæftigelse ikke er faldet mere i andet halvår 2008, skyldes, som det også fremgår af tabellen, at den offentlige beskæftigelse er steget markant i 2. halvår af 2008. Stigningen i den offentlige beskæftigelse skal ses i lyset af strejken i den offentlige sektor i 2. kvartal 2008. De strejkende, der ikke fik løn i 2. kvartal og derfor ikke indbetalte ATP-bidrag, er nu kommet ind i statistikken igen i 3. og 4. kvartal 2008. Stigningen i den offentlige beskæftigelse det seneste halve år er derfor i høj grad kunstig.

Faldet i den private beskæftigelse bekræfter i 2. halvår 2008, at der for øjeblikket finder en meget kraftig vending sted på arbejdsmarkedet.

Krisen rammer bredt

Tabel 2 viser, at krisen rammer bredt. Industrien og service er hårdt ramt. Fra 3. til 4. kvartal 2008 har industrien og serviceerhvervene mistet henholdsvis knapt 10.000 og 5.000 fuldtidsstillinger. Det meget store fald i industriens beskæftigelse skal dog ses i lyset af, at beskæftigelsen ifølge ATP-

¹ Det har man ved flere lejligheder set inden for industrien, hvor beskæftigelsen har været urealistisk svingende.

statistikken noget overraskende viste fremgang fra 2. til 3. kvartal 2008. Fra 1. til 2. halvår 2008 er industribeskæftigelsen faldet 4.000 fuldtidspersoner.

Overraskende nok er beskæftigelsen i bygge- og anlæg ikke faldet mere end ca. 400 fuldtidspersoner det seneste kvartal. I samme periode er arbejdsløsheden for byggefaglærte steget ca. 1.300 fuldtidspersoner, hvortil kommer en stor stigning i arbejdsløsheden for ufaglærte, murere mv. fra 3Fs a-kasse. Ligeledes viste Danmarks Statistiks stikprøvebaserede bygge-beskæftigelse et fald på ca. 2.000 personer fra 3. til 4. kvartal 2008, sæsonkorrigeret. Vi mener derfor, at ATP-tallene for bygge- og anlægssektoren skal tolkes forsigtigt. Uanset hvad hersker der ingen tvivl om, at udsigterne for bygge- og anlægsbeskæftigelsen tegner meget dystre i år og næste år.

Tabel 2. Ændring i ATP-beskæftigelsen på hovederhverv

	3. kvartal 2008- 4. kvartal 2008	1. halvår 2008- 2. halvår 2008	2007- 2008	2007- 2008
	--1.000 fuldtidspersoner --			--pct--
Industri	-9,7	-4,0	-2,9	-0,8
Bygge og anlæg	-0,4	-3,8	-0,3	-0,2
Private service- erhverv	-5,0	-3,6	18,7	2,2
Offentlige og personlige tjenester	1,3	9,1	0,2	0,0
Restgruppe ¹	-0,2	-1,0	0,6	1,3
I alt	-14,0	-3,3	16,3	0,7

1) Landbrug, fiskeri og råstofudvinding, energi- og vandforsyning samt uoplyst aktivitet.
Anm.: Sæsonkorrigerede tal. Afrunding gør, at summerne ikke nødvendigvis passer med totalerne.

Kilde: Danmarks Statistik og AERådet.

I lyset af den lave vækst vi har haft og de vækstudsigter, der tegner sig oven på den finansielle krise, er der udsigt til tilbagegang i beskæftigelsen de kommende år. Alt peger på, at væksten i dansk økonomi ender negativt i både 2008 og 2009, ligesom vi i bedste fald får svag vækst i 2010. Det betyder, at vi får en meget kraftig tilbagegang på arbejdsmarkedet med risiko for en decideret krise, hvis ikke man gør noget for at modvirke udviklingen.

Underfinansierede skattelettelser fra 1. januar 2010, som regeringen foreslår, ændrer ikke nævneværdigt på dette billede. AE mener derfor, at der er akut behov for en vækstpakke med fremrykning af offentlige investeringer for at undgå, at krisen udvikler sig til en arbejdsmarkedskrise.

Vi forudså i vores prognoseopdatering (februar 2009) et fald i den private beskæftigelse på godt 110.000 hoveder i løbet af 2009 og 2010 – heraf godt 20.000 i bygge- anlæg, knapt 30.000 i industrien og knapt 60.000 i service.

Det er meget uheldigt, at vi får så kraftig en vending på arbejdsmarkedet, fordi vi derved sætter de gevinster over styr, som vi de sidste par år har høstet i form af, at flere langtidsledige er kommet i arbejde og flere ældre har udskudt deres tilbagetrækning. Dertil kommer, at hvis krisen får lov til at bide sig fast, risikerer vi, at disse grupper presses helt ud af arbejdsmarkedet.

AERådet anbefaler derfor, at man fremrykker offentlige investeringer i veje, jernbaner mv., nedslidte skoler og energirenovering af offentlige bygninger. Offentlige investeringer i f.eks. nedslidte skoler og offentlige bygninger kan sættes hurtigt i værk, og rapporter fra bl.a. COWI viser tilmed, at der et behov for investeringer af den art. Modelberegninger viser, at offentlige investeringer er op til fem gange så effektive, som ufinansierede skattelettelser på helt kort sigt, og samtidig ikke kun trække beskæftigelsen op i bygge- og anlæg, men gavner bredt i samfundet. Ufinansierede skattelettelser derimod virker for lidt og for sent.

Detaljeret erhvervsbeskæftigelse

Tabel 3 viser beskæftigelsen på brancheniveau. I industrien er det især jern- og metalindustrien, der er hårdt ramt – fra 3. til 4. kvartal er der her gået knap 8.000 fuldtidsstillinger tabt. I servicesektoren er det især forretnings-service, handlen (autohandel, engroshandel og detailhandel) og transport der har måttet lide. Her er gået ca. 2.000 fuldtidsstillinger tabt i hver af de to førstnævnte erhverv, mens der er gået godt 1.000 fuldtidsstillinger tabt i transport.

Tabel 3. Erhvervsfordelt ændring i ATP-beskæftigelsen

	3. kvartal 2008- 4. kvartal 2008	1. halvår 2008-2. halvår 2008	2007 -2008	2007- 2008
	--Ændring 1.000 fuldtidspersoner --			--pct--
Landbrug, gartneri og skovbrug	0,1	-0,3	0,5	1,7
Fiskeri	0,0	-0,1	0,0	-2,0
Råstofudvinding	-0,1	0,1	0,0	0,8
Føde-, drikke- og tobaksvareindu- stri	-0,4	-1,7	-2,2	-3,5
Tekstil- og læderindustri	0,0	-0,1	-0,2	-2,9
Træ-, papir- og grafisk industri	-1,1	-1,7	-2,2	-5,0
Kemisk industri og plastindustri	0,3	-0,1	1,2	2,5
Sten-, ler- og glasindustri	-0,3	-0,6	-0,5	-2,8
Jern- og metalindustri	-7,8	1,2	2,9	1,7
Møbelindustri og anden industri	-0,4	-1,2	-1,8	-8,0
Energi- og vandforsyning	-0,2	-0,1	-0,2	-1,9
Bygge og anlæg	-0,4	-3,8	-0,3	-0,2
Autohandel, service og tankstatio- ner	-0,6	-0,8	-0,1	-0,1
Engroshandel undtagen med biler	-0,7	0,7	4,1	2,8
Detailh. Og reparationsvirks. Undt.				
Biler	-0,9	-1,3	3,4	2,7
Hoteller og restauranter	-0,1	0,0	1,7	4,0
Transport	-1,1	-0,8	0,5	0,4
Post og tele	1,0	-1,2	-2,4	-5,4
Finansiering og forsikring	-0,6	0,3	2,3	3,0
Udlejning og ejendomsformidling	0,0	0,3	1,7	4,9
Forretningsservice	-2,0	-0,9	7,4	3,4
Offentlige og personlige tjenester	1,3	9,1	0,2	0,0
Uoplyst aktivitet	0,0	-0,7	0,3	41,4
I alt	-14,0	-3,3	16,3	0,7

Anm.: På grund af omlægninger af ATP-bidragssatser i 2006 bliver branchen offentlige og personlige tjenesteydelser ikke yderligere opdelt. Sæsonkorrigerede tal. Afrunding gør, at summerne ikke nødvendigvis passer med totalerne.

Kilde: Danmarks Statistik og AERådet